

Sygn. akt VIII U 60/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2016 r. w Gliwicach

sprawy B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16 grudnia 2015 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu B. S. prawo do emerytury poczynając od 20 listopada 2015r.
2. oddala odwołanie w pozostałej części;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt. VIII U 60/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2015. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na ustawę z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm.) odmówił ubezpieczonemu B. S. prawa do emerytury w niższym wieku w związku z tym, iż nie udowodnił on 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem ZUS nie uwzględnił mu żadnego okresu takiej pracy.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Podniósł, iż pracę w warunkach szczególnych wykonywał w latach 1978r. – 1998r. Nadto wskazał, iż taki charakter jego pracy wynika z zeznań świadków, o przesłuchanie których wniósł.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Równocześnie organ rentowy poinformował, iż nie uznał ubezpieczonemu za pracę w warunkach szczególnych okresu pracy od 3 czerwca 1978r. do 1 lutego 1991r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. oraz od 11 lutego 1991r. do 31 grudnia 1998r.

w (...) S.A. ponieważ nie przedłożył on stosownych świadectw pracy w warunkach szczególnych.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy w Gliwicach poczynił następujące ustalenia:

W dniu 20 listopada 2015r. ubezpieczony B. S., urodzony (...) złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony w okresie do dnia 30 września 2018r. jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jednak równocześnie z wnioskiem emerytalnym złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych tam środków na rzecz dochodów budżetu państwa. Do 31 grudnia 1998r. udokumentował ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy – okoliczności te były niesporne pomiędzy stronami.

Na podstawie złożonych przez ubezpieczonego świadectw pracy organ rentowy nie uwzględnił mu żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie zaliczył odwołującemu do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 3 czerwca 1978r. do 1 lutego 1991r. oraz od 11 lutego 1991r. do 31 grudnia 1998r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

W okresie od 3 czerwca 1978r. do 1 lutego 1991r. ubezpieczony B. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B.. Przedsiębiorstwo to zajmowało się remontami i budową pieców hutniczych, przemysłowych dla cegielni, cementowni, hut szkła a także, na potrzeby wymienionych zakładów, takimi samymi pracami w zakresie kominów i innych obiektów jak zbiorniki paliwa. Zakład zatrudniał ponad 2000 osób. Posiadał też własną bazę transportu i sprzętu. Baza transportowa obejmowała samochody ciężarowe w liczbie od 50 do 100. Były to pojazdy o masie powyżej 3,5 ton, przede wszystkim Stary, J. i Z.. Wprawdzie zakład pracy odwołującego posiadał też samochody osobowe jednak one były wydzielone z bazy i były wykorzystywane jedynie przez dyrekcję. Zakład dysponował też warsztatem naprawczym z kanałami naprawczymi do naprawy samochodów ciężarowych. W tej bazie byli zatrudnieni głównie kierowcy i operatorzy sprzętu ciężkiego oraz mechanicy. Z tym, że kierowcy zajmowali się wyłącznie prowadzeniem samochodów ciężarowych, których było więcej niż kierowców. Natomiast naprawami i remontem uszkodzonego sprzętu zajmowali się wyłącznie mechanicy. Nawet gdy doszło do sytuacji, że samochód ciężarowy uległ awarii w trasie, to wtedy kierowca również go nie naprawiał, gdyż tym zajmowało się pogotowie techniczne. W razie dłuższej naprawy kierowca był kierowany na inny samochód. Z końcem stycznia 1991r. przedsiębiorstwo to uległo likwidacji. Na bazie jego majątku, jako następcą prawnym, powstało Przedsiębiorstwo (...) S.A., które, tak jak poprzednia zajmowała się takimi samymi pracami i miała w swej strukturze bazę sprzętowo – transportową. Ubezpieczony pracował w tym drugim zakładzie

w okresie od 11 lutego 1991r. do 31 grudnia 1998r. również jako kierowca w bazie transportowej. U obu powyższych pracodawców kierowcy otrzymywali dodatki szkodliwe. Z momentem (...) S.A. część pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych otrzymała stosowne świadectwa potwierdzające ten fakt. Natomiast część pracowników, z niewyjaśnionych przyczyn świadectw takich nie otrzymała, natomiast okresy pracy u obu

powyższych pracodawców, w takim samym charakterze jak odwołujący, mieli zaliczoną do pracy w warunkach szczególnych, w toku postępowań sądowych.

Ubezpieczony w trakcie zatrudnienia w tej bazie transportowej, zarówno w okresie kiedy była częścią (...) Przedsiębiorstwa (...) w B., jak i w okresie, kiedy stanowiła część składową (...) S.A., pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 ton, gdyż tylko takie samochody ciężarowe były na terenie tej bazy. W praktyce były to samochody ciężarowe służące do przewozu różnego rodzaju materiałów i maszyn. Pracował co najmniej 8h dziennie, ale często również w godzinach nadliczbowych, nawet po 12 – 16 h na dobę, bo takie były potrzeby zakładu i niewystarczająca liczba kierowców ze stosownymi uprawnieniami. Ponadto czas pracy determinowały też długości tras obejmujące teren całej Polski. Odwołujący jeździł między innymi do B., Z., S., R. D., C. i K.. Z tego też względu nie zajmował się naprawami samochodu, w razie jego awarii. Takimi naprawami zajmował się warsztat mechaniczny, w którym mechanicy naprawiali uszkodzone maszyny, zatem kierowcy nie wykonywali prac mechanicznych. Jako że kierowców było mniej niż samochodów ciężarowych, odwołujący w razie awarii samochodu odstawiał go do warsztatu i przesiadał się na inny samochód ciężarowy i dalej świadczył pracę.

Sąd ustalił również, że po zmianie pracodawcy w lutym 1991r. charakter i wymiar jego pracy nie uległ zmianie.

Niezależnie od powyższego Sąd ustalił, że w trakcie zatrudnienia u obu powyższych pracodawców, odwołujący był delegowany do pracy na budowy zagraniczne, obsługiwane przez tych pracodawców. W okresie od 1 sierpnia 1983r. do 31 grudnia 1983r. pracował na W. jako pracownik przyuczony, w okresach od 28 sierpnia 1985r. do 30 września 1986r. i od 11 grudnia 1989r. do 31 grudnia 1990r. pracował w NRD jako operator ciągnika i jako kierowca. Z kolei od 1 stycznia 1991r. do 31 marca 1991r. pracował w (...) również na stanowisku kierowcy.

Razem z ubezpieczonym w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B., jak i w (...) S.A. pracowali W. G. – kierownik bazy sprzętowej, Z. Ś. – kierowca pogotowia technicznego i L. W. – kierowca.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, zeznań świadków W. G., Z. Ś. i L. W. (zapis nagrania protokołu z rozprawy w dniu 23 marca 2016r. minuty od 5:10 i nast., k.21-23), wyjaśnień ubezpieczonego (zapis nagrania protokołu z rozprawy w dniu 23 marca 2016r. minuty od 50:40 i nast., k.21-23), a także w oparciu o jego akta osobowe dołączone do akt niniejszej sprawy. Zgromadzona w sprawie dokumentacja została sporządzona w sposób rzetelny i nie budzący wątpliwości, a zeznania świadków i odwołującego są spójne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, dając łącznie pełny obraz przebiegu i charakteru zatrudnienia odwołującego w spornym okresie. Nadto zeznania świadków korelują z zapisami w dokumentacji osobowej ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego B. S. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r. poz. 748, ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
- ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy okres zatrudnienia B. S.

w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. od

3 czerwca 1978r. do 1 lutego 1991r. oraz w (...) S.A. od 11 lutego 1991r. do

31 grudnia 1998r. można uznać z okresy pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku, wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym samym, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, po ukończeniu 60 roku życia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2007r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2007r. oraz nieprzystąpieniu do OFE. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy

w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Ubezpieczony ukończył 60 lat życia, jest członkiem OFE, jednak łącznie

z wnioskiem emerytalnym złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na rzecz dochodów budżetu państwa. Kwestie te nie były ostatecznie sporne.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy nie zaliczył mu żadnego okresu takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczony posiada wymagany 15 letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony niewątpliwie od początku do końca zatrudnienia u obu powyższych pracodawców, w tym również w ww. okresach pracy za granicą na terenie NRD i (...) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace w szczególnych warunkach. Jedynie okres pracy za granicą na W. jako pracownika przyuczonego budzi wątpliwości i Sąd nie uwzględnił tego 6 miesięcznego okresu do pracy w szczególnych warunkach. Nawet jednak nie uznanie całego okresu pracy za granicą w rozmiarze niespełna 3 lat, za okres pracy w szczególnych warunkach i uznanie za taką pracę tylko okresu pracy wykonywanej w kraju oznacza, że udowodnił on ponad 17 letni staż takiej pracy.

W obu tych okresach ubezpieczony faktycznie, stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał wyłącznie pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 ton, a w okresie pracy za granicą pracą kierowcy ciągnika rolniczego i nie był kierowany do innych prac, co było podyktowane niewystarczającą liczbą kierowców i organizacją pracy, polegającą na wysyłaniu kierowców na dalekie kilkunastogodzinne trasy. Ponadto kierowcy nie uczestniczyli w naprawach uszkodzonych samochodów, gdyż tym zajmował się warsztat bądź pogotowie techniczne. Z kolei kierowca, w razie awarii samochodu, przesiadał się na inny i dalej wykonywał swoje obowiązki. Okoliczność ta była związana z większą ilością samochodów niż kierowców.

Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów, wymienione zostały w wykazie A, dział VIII, poz. 2, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.). Z kolei prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych, zostały wymienione pod poz. 3 tego działu.

Bez znaczenia pozostaje, że pracodawcy nie wystawili odwołującemu za powyższe okresy świadectw pracy w warunkach szczególnych. Fakt wykonywania takiej pracy został bowiem w stosunku do spornych okresów, wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że B. S. z momentem przekazania środków zgromadzonych w OFE na rzecz dochodów budżetu państwa, tj. od 20 listopada 2015r., zgodnie z art. 100, ust. 1, spełnia łącznie wszystkie warunki niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikające z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a tym samym jego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Mając na względzie powyższe, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak

w punkcie pierwszym sentencji i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 20 listopada 2015r. W punkcie drugim, z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalono odwołanie w zakresie roszczenia o prawo do emerytury przed dniem 20 listopada 2015r.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 1800) w punkcie trzecim orzeczenia.

(-) SSO Mariola Szmajduch